

SCRIITORII MOLDOVEI - COPIILOR

**BOGDAN PETRICEICU
HASDEU**

CHIȘINĂU 2013

“... Inteligența cea mai vie, spiritul cel
mai pătrunzător, inima cea mai românească...”

(Vasile Malanețchi)

Scriitor, filolog, istoric, folclorist, spirit enciclopedic de talie europeană, numit și *Cantemir al secolului al XIX-lea*, Bogdan Petriceicu Hasdeu s-a născut la 26 februarie 1838, în comuna Cristinești, județul Hotin. Descinde dintr-o veche familie de cărturari de origine nobilă. Bunelul Tadeu Hâjdeu, unchiul Boleslav Hâjdeu și tatăl Alexandru Hâjdeu au fost cărturari de seamă ai timpului lor, preocupați de literatură, istorie, folclor, cunoscători ai mai multor limbi.

Primele studii le face în Polonia, unde tatăl său era profesor la Camenița, Vinița și Rovno. După ce, în 1850, familia se stabilește în Basarabia, Bogdan devine elev la liceul fiilor de nobili din Chișinău. Urmează studiile la Facultatea de Drept a Universității din Harkov (1852-1854). În 1859 este numit custode al Bibliotecii Școalelor din Iași, iar în anul următor — profesor de istorie, geografie și statistică la Școala reală, apoi profesor la Gimnaziul central din Iași.

În 1863 se mută la București, fiind numit în Comisia moșiilor mănăstirești și în Comisia istorică. În anii următori va deține mai multe funcții publice și obștești, printre care cea de parlamentar (în 1868 este ales deputat de Bolgrad, iar în 1884 — deputat de Craiova), director al Arhivelor Statului (1876-1900), profesor (1874-1900) și decan (1882-1884) la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din București. Din 1877 este membru al Societății Academice Române, în 1887 este ales primvicepreședinte al Academiei Române. A fost președinte al Societății „Românismul” și al Societății Presei Române.

În această perioadă a editat revistele *România* (1858-1859), *Din Moldova/Lumina* (1862), *Aghiuță* (1863-1864), *Satyrul* (1866), *Columna lui Traian* (1870-1877, 1882-1883) ș.a. A condus revistele *Arhiva istorică a României*, *Revista literară și științifică*, *Revista nouă*, a colaborat la *Ateneul român*, *Tribuna română*, *Dacia*, *Familia*, *Ghimpele* și alte periodice ale vremii.

Erudit filolog, B. P. Hasdeu a fost unul dintre fondatorii folcloristicii comparate și întemeietorul teoriei circulației cuvintelor, a

contribuit la îmbogățirea limbii literare. A lăsat opere științifice de valoare, printre care cele mai importante sunt considerate a fi monumentalul dicționar al limbii române *Etymologicum Magnum Romaniae* (1886-1898), culegere de texte vechi românești și cărți populare, *Cuvente den bătrâni* (1878-1881), studiile *Principie de lingvistică* (1881), *Din istoria limbii române* (1883) ș.a. Dintre scrierile sale istorice vom remarca: monografia *Ioan Vodă cel Cumplit* (1865), *Arhiva Istorică a României* (1865-1867), *Istoria critică a românilor* (1872-1875).

În literatură a abordat mai multe genuri literare. A scris poezie, proză, teatru. Din încercările sale literare: *Cîntec popular moldovenesc*, *Ștefan cel Mare*, *Doină*, *Moldova*, *Sunt dac! Sunt român!*, *Melodii românești* — culegere de cântece populare cu note, etc. Nuvela satirică *Duduca Mamuca* (1863, refăcută și editată sub titlul *Micuța* în 1864) este urmată de romanul istoric *Ursita* (1876). Volumele *Poesie* (1873), *Sarcasm și ideal* (1897) includ versuri ocazionale, fabule, poezii sociale și politice.

Dramaturgia deține un rol aparte în creația literară a lui B. P. Hasdeu. Este autorul unor scrieri dramatice, dintre care mai importante sunt dramele istorice *Răposatul postelnic* (1862), *Domnița Ruxandra* (1867), *Răzvan și Vidra* (1867), piesa satirică *Trei crai de la răsărit* (1879). După moartea fiicei sale Iulia, a avut preocupări de filozofie spiritistă: *Sic cogito: Ce e viața? Ce e moartea? Ce e omul?* (1892). Ultima sa publicație, *O nevastă româncă în traiul pământesc și-n viața ei după moarte* apare în 1903.

Meritele sale științifice și literare i-au fost recunoscute în țară și peste hotare. A fost membru al Academiei Române (1877), al Societății Enciclopedice Române (1882), membru al Academiei Literare din Belgrad (1879), Societății de Lingvistică din Paris (1882), Academiei Imperiale de Științe din Petersburg (1884), membru de onoare al Academiei de Științe din New York (1895) ș.a. I s-a decernat Marea Medalie de Aur (1873), pentru contribuțiile sale la studiul istoriei naționale, medalia Bene Marenti (1876), pentru operele istorice și literare. A obținut Premiul „Ion Heliade-Rădulescu” al Academiei Române (1879, pentru *Cuvente den bătrâni*; 1881; pentru studiul *Principie de lingvistică*).

Bogdan Petriceicu Hasdeu se stinge din viață la 25 august 1907, la Câmpina.

A lăsat posterității o vastă operă științifică și literară care îl plasează la loc de cinste în galeria înaintașilor neamului

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Bradul / Bogdan Petriceicu Hasdeu. – Ch.: Hyperion, 1991. – 8 p.

Ioan-Vodă cel Cumplit / Bogdan Petriceicu Hasdeu; cop.: Iaroslav Oliinik. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 136 p.

Muntele și valea / Bogdan Petriceicu Hasdeu; il.: Emil Childescu. – București: Litera Internațional; Ch.: Litera, 2001. – 344 p.

Opere: Micuța; Ioan Vodă cel Cumplit / Bogdan Petriceicu Hasdeu. – București: Minerva, 1996. – 496 p.

Răzvan și Vidra / Bogdan Petriceicu Hasdeu; il.: Emil Childescu. – Ch.: București: Litera Internațional, 2003. – 320 p.

Scieri literare / Bogdan Petriceicu Hasdeu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2003. – 169 p.

Sic cogito / Bogdan Petriceicu Hasdeu. – Craiova: Scrisul Românesc, 1991. – 253 p.

Referințe critice

Moștenirea literar-spirituală a dinastiei de cărturari Hâjdău-Hasdeu în bibliotecile Chișinăuene: catalog-bibliogr. / Bibl. Mun. „B. P. Hasdeu”; Centrul Național de Hasdeologie; Centrul de Informare și Documentare „Chișinău”; alcăt.: C. Balmuș, P. Balmuș. – Ch.: Elan Poligraf, 2007. – 190 p.

Pro Fide et Patria: contribuții la studierea vieții și activității membrilor familiei Hâjdău-Hasdeu / Bibl. Mun. „B. P. Hasdeu”; Centrul Național de Hasdeologie; alcăt.: P. Balmuș. – Ch.: Epigraf, 2002. – 256 p.

Oprișan, I. Romanul vieții lui Bogdan Petriceicu Hasdeu / I. Oprișan. – București: Minerva, 1990. – 643 p.

Butnaru, Leo. „Mărețul brad pe naltul plai” // Butnaru, Leo. Umbra ca martor. – Ch., 1991. – P. 56-58.

Cimpoi, Mihai. Bogdan Petriceicu Hasdeu, Demiurg și Satan // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – București, 2002. – P. 60-66.

Referințe

Geniu de o înspăimântătoare vastitate, Hasdeu și-a cheltuit puterile sale creatoare cu o nepăsare pe care numai un prinț, un romantic și un erou ca el și-o putea îngădui. Din tot ce ar fi putut crea, au rămas multe șantiere și foarte puține monumente. Dar planurile acestor șantiere sunt suficiente să acorde semnificație istorică unei întregi epoci.

Mircea Eliade

Hasdeu nu seamănă cu nimeni. Imprevizibil, se supune doar canoanelor pe care singur le stabilește. Experimentează neconținut, luând pe cont propriu proza, poezia ori teatrul (...). Inegalul scriitor este în același timp și unul fără egal.

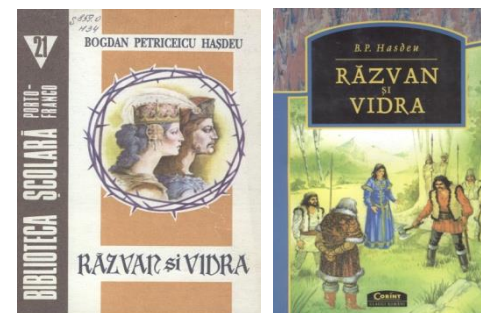
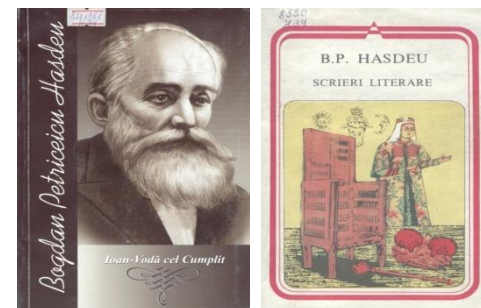
Nicolae Manolescu

Spirit vizionar și om de studiu aplicat, el caută pretutindeni elementul generator al lucrurilor, acel punct originar capabil să iradiază multiplu. (...) Erudit, poliglot, el pune în pagină o documentație uluitoare, exhaustivă care (...) se așază ca fundament al unei construcții ce tinde spre contururi imense, visată a fi de o perfecțiune sferică. Astfel va deschide, la noi, calea disciplinei istorice moderne...

Gabriela Drăgoi

Personalitatea, opera și creația lui Bogdan Petriceicu Hasdeu sunt și vor rămâne actuale pentru o cultură, care recunoaște forța geniului uman de a cuprinde imensitatea cunoașterii adevărului.

Lorina Pîslaru

Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban